

TOVĂRĂȘIA

Foaie economică, care cuprinde tot felul de povețe despre formarea și conducerea tovărășiilor economice

Foaia oficioasă a „Centralei Tovărășiilor” și a însoțirii pentru „Asigurarea vitelor”, amîndouă în Orăștie.

— Sfaturi pentru agricultură, meserii și negoț, și îndrumări pentru valorizarea produselor economice —

Adaus economic la „LIBERTATEA”.

Apare tot a doua Duminică.

Intocmită de VAS. C. OSVADĂ

Anul IV.

ORĂȘTIE, 21 Febr. 1909.

Nr. 2.

TOVĂRĂȘII

pentru cumpărare și arîndare de pămînturi.

„Flăminzi copiii'n drum ne mor
„Și ne sfîrșim da mila lor
„Dar toate le-am trăi ușor
„De-ar fi pămînt!”

Dragostea nețarmurită pentru moșia strămoșească și pentru livezile în care își poate Românul să-și trudească trupul și să-și cînte doinele — mai minunat a izbutit să o vecinicească marele nostru poet ardelean George Coșbuc în poezia »Noi vrem pămînt« din care am scos versul de sus.

Toți știm, toți simțim această alipire, această dragoste, dar vorbe și modru nu avem să o știm întrupa. Vorbele ni le-a dat marele poet — nouă ne rămîne să căutăm și să aflăm modrul, chipul cum să avem prilej cît mai bogat ca să putem lega toată dragostea, toată sîrguința brațelor noastre de brezdele, ce să răstoarnă umede în urma ferului de plug, ca să ne rodească spice aurii și cucuruz cu frunzan-'n sus.

Neamul nostru pînă a fost nevoit cu codrul să se înfrățască, a scăpat plaiurile bogate. Și ce ne-a mai rămas s'a împărțit, s'a înbucătățit, în urma sporirii înveselitoare, — atît de mult, încît azi înțîlnim tot mai multe brațe românești, ce sunt silite să lucre în brezde streine, ca cu agoniseala brațelor să-și înciripe o brazdă două, care să fie a lui.

Lipsa de pămînt a pricinuit setea de pămînt. Și azi vedem cum oamenii din neamul nostru să aruncă în datorii pînă în grumazi, ca să poată pune mîna pe brazdă de pămînt, în care să-și sape cucuruzul și să-ți alinte co-

pilașul în troc, cîntîndu-i doina moșu-s'o în brazda tată-s'o.

Alergătura fără seamă după pămînt e o greșală mare, ce să răzbună cu atît mai ușor, cu cît în drum pîndesc geșeftarii fără suflet, ce să folosesc de această alergătură nebună și storc prețuri uzurăriști și pentru cumpărări și pentru arendări.

Aici trebuie îndreptate lucrurile de cu vreme, căci altcum — e rău!

În nizuința noastră pentru arendare și cumpărarea de moșii, să luăm în ajutor arma puternică a tovărășiilor.

Noi am spus prin foaia »Tovărășia« de nenumărate ori, că alteneamuri, ba chiar frații nostri din România, au făcut tovărășii pentru arendarea și cumpărarea de moșii. Și toate aceste tovărășii au dat roade minunate.

Am spus și cum să alcătuiesc acest fel de tovărășii și pentru îndrumarea mai bună, și pînă acum și d'aici înainte, trimitem ori cui formulare de statute și contracte (pentru tovărășii ocazionale) care formează temelia tovărășiilor pentru arendarea și cumpărarea de moșii.

Că aceste tovărășii aduc roade bogate și aici în țară la noi, — e dovedit și cu bunele sfîrșituri la care a ajuns tovărășia plugarilor din Kalocsa și jur. Iată cum lucră această harnică tovărășie ungurească: Infînțată înainte cu 10 ani, tovărășia are azi luate în arendă 1.500 jugăre.

Contractul de arendă cu proprietarul, l'a încheiat tovărășia, care și plătește arenda. Pămîntul arendat l'a împărțit în parțele (loturi) mici, de cîte 2—5—10 jug. Un mem-

bru poate lua una ori mai multe (dar cel mult 6) parțele. Fie-care lucră pămîntul neatîrnător. Arînda o plătește, vreme de un an, cînd poate și cînd îi vine binei cine nu plătește e scos din tovărășie și din arîndă. Tovărășia o plătește proprietarului deodată.

Pentru acoperirea speseilor (cu darea, cu administrația etc.) o parte de finat s'a lăsat în afară de parțele. Această parte să vinde prin licitație — ca folosință.

Cu banii strînși astfel, să acopere cheltueliile.

Cu această rînduială au ajuns membrii tovărășiei din Kalocsa, că plătesc pentru jugărul pentru care plăteau înainte dela 50—70 cor. abia cîte 15—23—26 cor., un rezultat cum nu să poate mai bun!

Cîte sate și ținuturi întregi de ale noastre nu strigă după pămînt? Și cîți plugari de ai nostri nu iau în arendă dela arendașul mai mare, cîte 2—4 jugăre, cu prețuri de batjocură de mari!

Și cît de ușor s'ar putea forma astfel de tovărășii! Forma tovărășiilor ocazionale e cea mai potrivită pentru astfel de începuturi.

Și formulare și îndrumări și ajutor, dăm cu plăcere. Și credem că partea financiară, la început cu drag va fi rînduită prin băncile noastre din partea locului cu noroc.

Cărturari ai satelor! Puneți-vă pe lucru și izbăviți poporul de setea pămîntului!

Impintenări.

Un deputat al dietii ungare, anume Beck Lajos, a scos de curînd o carte de preț, în care după-ce descrie starea cea rea, ce domnește în țară în urma prea multelor și marilor datorii ce să fac pe moșii, arată calea

ce crede el că ar duce la o ușurare.

Cartea asta numită »Politica ungurească de pămînt«, a fost primită cu mare alai între cunoscătorii unguri ai trebilor economice și poate nu e departe vremea cînd dieta țării va încerca să intruzeze prin legi noi idei asemănătoare celor cuprinse în cartea lui Beck.

În partea întii a cărții sale, deputatul Beck spune și dovedește cu numeri, cît de mult sunt îndatorate moșiile din Ungaria. Și pe urma acestor datorii, an de an crește și numărul licitațiilor, ce să țin pentru neplata acestor datorii. Așa de pildă în anul 1893 datorii ce au fost întabulate pe moșii prin licitații erau numai de 31 milioane cor. Pînă la anul 1901 — adică după 8 ani, — aceste datorii au crescut la suma de 75 milioane coroane. Și suma asta o dau numai datorii întabulate prin licitații, căci datorii întabulate de voie bună, în urma luării de împrumuturi, să urcă la sume de miliarde.

Ori ce om cu scaun la cap, poate să vadă, că înaintînd așa în datorii, — sfîrșitul nenorocit să apropie cu pași repezi.

D'aceea mizguie și ici și colo nizuința de a îndrepta lucrurile, de a îndruma poporul la o altfel de împărțală în viața economică.

Între aceste încercări să înșiruie și cartea deputatului Beck, care amintește trei mijloace pentru a ajunge pe cărarea îndreptării lucrurilor și anume:

1. Toate datorii întabulate pe moșii și care trec peste jumătate din prețul moșiei, să fie schimbate în datorii, cu amortizare (cînd și capitalul și cametele să plătesc la olaltă în o anumită sumă, vreme de 10, 20, 30 ori mai mulți ani) care să fie ajutate prin stat.

2. Să se aducă legi prin care să să orîndiască așa, ca și ave-

rea mișcătoare, (vite, bucate, poame, etc). a micilor proprietari, să poată fi puse ca garanță, (zalog) pentru împrumuturile mai mici și pe vreme mai scurtă.

3. Să se facă legi, pentru formarea de tovărășii pe toate satele, prin care sătenii să-și poată avea creditul, banii și uneltele de care au trebuință.

Aceste trei mijloace le recomandă deputatul Beck, pentru ușurarea stării micilor proprietari și pentru aceste propuneri e sărbătorit azi da Ungurii ce să în-deletnicesc cu soarta poporului lor.

Noi datorință avem să învățăm și din spusele altora, și întru cât spusele aceste, să potrivesc și pentru noi, datorință avem să le studiem și să folosim învățătura.

Ori-cît de mult prețuim și noi spusele deputatului Beck — de data asta, cetindu-le, cu mîndrie putem spune, că sfatul lui pentru noi e întîrziat — ca sfat.

Și iată de ce:

În afară de mijlocul întîiu cu convertirea datoriilor de peste 50 la sută, — pe care noi o credem deocamdată peste puțină, — amîndouă celelate sfaturi noi le-am dat, și le folosim de ani de zile!

Sfatul cu garanța (zalogirea) averii mișcătoare, îl știm și l'am văzut folosit la frații din România, unde în temelia unor legi anume, să pot zălogi și vitele și roada agricultorilor — pe timp scurt. În temelia acestor cunoștințe, scriitorul ăstor rînduri a și încercat și a și reușit să introducă felul acesta de garanță la banca „Agricola“ din Hunedoara, unde sătenii din jur primesc împrumuturi mici și pe timp de cîte 3 luni, oferind ca garanță pasapoartele (țidulele) de vite!

Tot aceeași bancă dă împrumuturi și pe roada de grîu ori de cucuruz, ajutînd astfel pe proprietari în lipsele lor de zi.

Al treilea sfat, — cu tovărășiile, pe cum știți și cetiți, de ani de zile îl dăm prin foaia noastră „Tovărășia“. Și dacă până acum n'am izbutit să ajungem roade mai mari — de sigur numai greutățile începutului ne-au stat în cale.

Vedeți, dar iubiți cetitori, pri-lejul ce-l au compatrioții unguri

să sărbătorească pe deputatul Beck pentru sfaturile lui zise „originale“, — noi îl avem de mult, ca să le intrupăm.

Am scos aceste în vedere ca să dăm încă o dovadă că sfaturile noastre pentru a face tovărășii și pentru a ne întocmi altcum lucrurile, sunt primite și întărite și de alții, care muncesc mai cu străduință pentru înaintarea lor economică.

Încă un motiv avem dar, ca să continuăm cu sfătuirea și să nizuim *intruparea* cît mai grabnică a organizării, rînduirea cît mai grabnică a muncii noastre economice, ca să ne apropiem tot mai mult de progresul și îmbujorarea vieții economice.

„Hangya“ tovărășia centrală de consum din Budapesta.

În toamna anului trecut tovărășia „Hangya“ și-a ținut iubileul de 10 ani dela înfiintare în legătură cu dezvălirea statuei contelui Karolyi Sándor, alcătuitorul aceleia. Cu acest prilej activitatea acestei tovărășii a fost apreciată și de fruntașii tovărășiiilor din alte țări, care au luat parte la congresul tovărășiiilor de consum, arangiat de tovărășia centrală „Hangya“, care și-a publicat bilanțul anului al 10-lea de ființă, din care scoatem următoarele date:

Cu sfîrșitul anului 1908 s'au ținut de „Hangya“ 842 tovărășii de consum (bolte) răspîndite în țara întregă.

Numărul membrilor a fost 1030 cu 1080 quote fundamentale și 2830 quote regulate.

În anul 1908 numărul tovărășiiilor s'a sporit cu 44; numărul membrilor cu 93.

Circulația mărfurilor (de afaceri) a atins suma de 14 milioane cor. Capitalul tovărășiei „Hangya“ în total a fost de 1 milion 363 mii coroane, iar activele (averea) de 4 milioane 794 mii 992 coroane.

Fondurile de rezervă au fost de 120 mii 104 cor. Mărfuri în magazine a avut de 1 milion 260 mii 231 coroane.

Toate venitele s'au urcat la suma de 740 mii 143 cor., din care subtragînd spesele, a rămas un câștig curat de 102 mii 180 coroane.

Minunatele roade ale tovărășiei „Hangya“ le însemnăm, ca să ne fie un nou îndemn să muncim și noi alătura, — dar cît să poate prin propriile noastre puteri.

Poporul nostru și datoriile.

Ne place nouă Românilor, să ne lăudăm cu multe lucruri de ale noastre: că am înaintat, că ne-am ridicat, și peste tot, că pășim și noi în toate alătura de celelalte neamuri, dar ne dăm prea puțină samă de unele scăderi, cari încetul cu încetul străbat tot mai afund în viața poporului și cari cu vremea pot să copleșască toate însușirile cele bune ale lui, ducîndu-l la — prăpastie!

Și dacă ne și aducem cîte odată aminte de ele, în loc să le lecuiim și să le vindecăm, le ascundem.

Suntem noi un pic și cam certăreți, și ne plac și petrecerile și beuturile, — dar o altă patimă și mai rea s'a înstăpînit în timpul din urmă la noi. Este patima *datoriilor*, făcute cu treabă și fără treabă!

În trecut pentru ca omul să-și poată împlini o trebuință simțită, pentru care să cereau bani, în lipsă de mijloace proprii, trebuia să recurgă la ajutorul cămătarilor, cari folosiau toate chițibușurile întru e storce cît să poate mai mult pe cei ajunși pe mîna lor. Dar tocmai din această cauză, împrumuturile de bani să făceau, mai ales din partea țărăni-meii, cu multă băgare de samă, — cu multă judecată! Numai acela care avea neapărată trebuință de bani, în lipsa cu neputință de încunjurat, făcea împrumuturi.

Cu toate însă, că lucrul să făcea în mod restrîns, urmările erau destul de zdrobitoare. În cele mai multe cazuri țărăni-meia a trebuit să cază strivită de această boală, să-i zicem așa.

Imprejurarea aceasta a îndemnat pe fruntași poporului să se gîndească la aflarea unui mijloc, prin care să-l scoată din ghiarale cămătarilor fără suflet, scăpîndu-l de căderea materială și morală totodată.

Astfel au început să înființeze institute de bani, cari să-i îmbie țărănelui împrumuturi eftine: cu camete potrivite și legătuieli de plată aieva ușoare. În loc de împrumuturile date de cămătari cu 50—100% interese, institutele de bani au îmbiat împrumuturi cu 12%, cu 10, și apoi cu 7—8% la an. I-s'a dat țărănelui astfel puțința, că averea nu numai să nu și-o micșoreze cu plătirea de camete neomenoase, ci prin împrumuturi eftine, acea avere, cîștigată și așa cu multă trudă și ostăneală, să și-o poate *inmulti*, să și-o poată mări.

Și a fost bună ideia asta, precum bună e și acum pentru cine o știe folosi, — dar țărănel nostru cu timpul a trecut peste marginile înțelepciunii întru folosirea asta!

Până cînd scopul institute-lor de bani este, ca țărănelui să-i vină în ajutor, după cum s'a zis, în cele mai arzătoare trebuințe, acesta, mai ales de cîțiva ani încoace, a început să folosească banii pe lux și trebuințe puțin sau deloc simțite, și așa a început de-a binele a să îngloda în datorii grele!

Mulți din țărăni nostrii iau lucrul așa, că făcînd un împrumut de 100 ori 200 coroane, o să-și întocmească în economie mai bine afacerile decum până aci le-au avut, și prin urmare o să le meargă mai bine, iar la toamnă, regulînd, o să se pomenească, că bună treabă au făcut. Dar de multe-ori lucrul iasă întors, căci toamna vine fără ca țărănelui să-i aducă aceea ce el nădăjduia.

Și acum ce face țărănel?

Trece o lună, trec două, trece anul, sau și mai mult, și el nu numai că nu plătește capitalul împrumutat, dar nici cametele nu le poate plăti!

Și așa s'a înglodat rău. Într'o bună dimineață să vede dat în judecată. Procesul i-a adus cheltueli noauă și mari, pe cari el nu le poate împlini.

Ce face acum?

Într'un nou împrumut, pentru-ca „să se reguleze“, căci de nu, hîrtia judecătorei prin care să pune vînzarea, bate la ușă.

Urmarea e, că unii nici odată nu să mai pot scăpa de năcazuri și dacă el a dus-o rău, copii lui, fără îndoială, o vor duce și mai rău! Pentru-că datoria e lucru mare. De aceea ne și spune zicătoarea, că „*cine nu e dator, e destul de bogat*“.

Îndemnăm deci și sfăuim pe țărănel nostru, să nu uite pe o clipă măcar, că institutele de bani, băncile, sunt pentru a-i veni în ajutoriu în lipsele lui simțite și bine pricepute, și nu pentru a face lux și lucruri fără scop. Și de aceea, pe viitoriu să fie cu mai multă judecată la facerea datoriilor! Totodată, făcînd împrumuturi pentru lucruri folositoare, aceea să le ceară dela băncile noastre, cari îi sunt mai binevoitoare lui și cari pentru scopurile culturale folosesc însemnate sume din prisosul lor, dînd astfel ce e dela popor, tot poporului.

N. Simulescu.

Moşii de vânzare.

În legătură cu articolul nostru »Tovărăşii pentru arendări şi cumpărări de moşii« — însemnăm aici câteva moşii ce sunt de vânzare în următoarele comitate:

In comitatul Alba-inferioară: În comuna Oroszi 70 jugăre, cu măie-rişte de 2¹/₂ jugăre.

In com. Arad: În comuna Şepreuş 500 jugăre. În comuna Aldeşti 32 jugăre arător şi finaţ cu case de locuit.

In comitatul Bihor: În comuna Fegyvernek 968 jugăre de cite 1100 st. □. În Érhatvan 300 jugăre. În Fugyvásárhely 723 jugăre. În Berettyóújfalú 175 jugăre. În Érszodoró 300 jugăre. În Gálospetri 300 jugăre; în Felsőbrány 1206 jugăre; în Oláhapáti 20 jugăre arător şi casă în sat; în Almod 45 jugăre, între care 7 jugăre cu viie pe nisip, de un an.

In com. Hunedoara: În Hunedoara 100 jugăre; în Strei Sântgeorgiu 90 jugăre, cu case de locuit.

In com. Clujului (Cojocna): În Aiton 186 jug. arător, 51 jug. finaţ, cu edificii; în Mezöerked 960 jug. şi 880 jugăre; în Kolozsköbölkut 100 jugăre.

In com. Caraş-Severin: În Ohabalungă 1588 jugăre.

In com. Maramureş: În Felsőrona 120 jugăre.

In com. Tîrnava-mică: Biia (Bénye) 700 jugăre; în Mikefalva 25 jug. şi 16 jugăre; în Jövedics 6 jugăre; în Sövényfalú 40 jugăre.

In com. Sătmar: În Ciomacoz 310 jug. cu edificii; în Vámosoroszi 355 jugăre, cu edificii; în Penészlek 400 jug.; în Szatmárvardai 500 jug. cu edificii; în Szamoskorod 400 jug. cu edificii; în Királydarocz 300 jug.; în Uszka 350 jug.; în Csenger 190 jug.; în Sătmar 180 jug.; şi în Balotafalu 294 jugăre catastrale.

In com. Sălaj: În Cehul-Silvaniei 448 jug. arător, finaţ şi pădure, cu 17 jugăre intravilan; în Zálnok 600 jug. cu intravilan de 10 jugăre; în Kegye 1024 jug. în Szécs 250 jug. cu 10 jug. intravilan; în Érkovács 293 jug. în Szilágynagyfalú 545 jug. arător, 175 finaţ, cu edificii; în Girokuta 1 jug. viie; în Mocsolya 120 jugăre; în Tasnád 635 jug.; în Perje 90 jug. păşune şi 1000 jug. pădure rară; în Felsőszék 1300 jug. pădure; în Supurul-de-sus 260 jug. apoi 780 jug. şi 283 jugăre; în Hidvég 1150 jug. şi 14 jug. intravilan cu castel; în Ilosva 750 jug.; în Alsóbán 57 jug. în Szakácsi 35 jug. arător şi în Ipp 385 jug. şi 5 jug. grădină cu pomi.

In com. Timiş: În Clopodia 323 jug. cu edificii; lângă Timişoara 211 jug. cu edificii; în Petroman 22 jug. în Gerteniş 450 jug.

In com. Torontal: În Monoştor 63 jug.; în Szaján 774 jug.; în Valkány 32 jug. şi 107 jug.; în Gyülvész 1735 jug.; în Egyházaskér 87

jug. şi în Jozseffalva 65 jug. (Aceste să dau şi în arendă).

Informaţii asupra acestor moşii cu plăcere dăm şi eventual vă împărtăşim adresa proprietarului.

Reuniuni de cetire.

Statutele

„Reuniunii de cetire şi gimnastică din Bistriţa“ — ca mustră.

(Urmare şi fine).

Cap. IV. Organizarea reuniunii şi conducerea.

§ 12. Organele reuniunii sunt: adunarea generală şi comitetul.

A) Adunarea generală.

§ 13. Adunarea generală e întrunirea membrilor ordinari la concherea preşedintelui. Este adunare generală ordinară (de rînd), şi estraordinară, în afară de rînd.

Adunarea generală ordinară, se ţine în fiecare an în jumătatea întie a lunii Ianuarie; estraordinară de cite ori află comitetul de lipsă, sau la cererea întemeiată a ¹/₃ parte dintre membri.

§ 14. Trebile adunării generale sunt: a) alegerea funcţionarilor şi alor 6 membri în comitet; b) cercetarea raportului anual despre lucrările şi averea reuniunii, statorirea bugetului, pe care le înaintează comitetul adunării generale; desărcinarea comitetului; c) crearea şi schimbarea statutelor şi a regulamentului trebilor din lăuntru; d) desfacerea reuniunii e) hotărîrea apelaţiilor date în contra hotărîrilor comitetului.

§ 15. Adunarea generală numai atunci poate aduce hotărîri cu putere, dacă sunt de faţă jumătate membrii ordinari. Dacă însă membrii nu vin în numărul trebuincios, atunci cel mult peste o săptămână este a se conchema din nou adunare generală, care poate aduce hotărîri cu putere fără privire la numărul membrilor de faţă.

§ 16. Adunarea generală hotărîreşte cu majoritate de voturi, afară de punctele c) şi b) din § 14. În care caz e de lipsă majoritatea de ²/₃ din numărul membrilor ordinari înscrişi.

B) Comitetul.

§ 17. Comitetul duce la îndeplinire hotărîrile adunării generale, resoalvă trebile ce vin înainte, chiverniseşte averea după mijloacele reuniunii.

§ 18. Comitetul se alege dintre membri reuniunii pe 3 ani şi stă din următorii membri: preşedinte, vicepreşedinte, secretar, cassar, bibliotecar, majordom şi 6 membri în comitet. Toţi aceştia pot fi aleşi din nou.

§ 19. Preşedintele conduce trebile reuninei şi o reprezintă, supraveghează administrarea averii reu-

niunei, lucrarea funcţionarilor, ţinerea statutelor şi a regulamentului trebilor din lăuntru.

§ 20. Vicepreşedintele înlocuieşte întru toate pe preşedinte, cînd acela e împedecat.

§ 21. Secretarul scrie protocoalele în şedinţele comitetului şi adunării generale, care sunt de a se verifica prin subscrierea preşedintelui, secretarului şi alor 2 membri, face corespondenţele şi raportul anual şi le subscrie împreună cu preşedintele.

§ 22. Cassarul adună taxele dela membri şi ori-ce venite în bani pe seama reuniunii şi le îngrijeşte, e răspunzător cu averea pentru ori-ce pagubă ar veni din negrija sa, stă sub cercetarea comitetului.

§ 23. Bibliotecarul îngrijeşte biblioteca şi uneltele de gimnastică ale Reuniunii, veghează asupra foilor şi a altor lucruri aflătoare în locul reuniunii, stă la îndemînă membrilor şi e răspunzător pentru cărţile reuniunii.

§ 24. Majordomul îngrijeşte de trebile economice ale reuniunii şi ia toate măsurile de lipsă pentru ţinerea bunei rîndueli şi disciplinei în localele reuniunii.

§ 25. Comitetul e dator a încredinţa cu instruirea în gimnastică şi în jocurile pentru întărirea corpului, pe o persoană potrivită şi a să îngrijă de lucrarea plină de reuşită a acesteia.

§ 26. Comitetul ţine şedinţe de cite ori află de trebuinţă pentru hotărîrea trebilor ce vin înainte. Hotărîreşte cu majoritatea de voturi.

Comitetul e răspunzător adunării generale. În contra ori-cărei hotărîri a comitetului să poate apela la adunarea generală.

Cap. V. Neînţelegerile dintre membri.

§ 27. Neînţelegerile dintre membri, fie acestea de ori-ce natură şi din ori-ce îmbold venite, sunt de a să supune judecării unui arbitriu, (scaun) ales din membrii reuniunii amăsurat rînduelių legii despre judecătoria de „arbitri“.

Judecata adusă de arbitriu, e obligatoare fără apelată faţă de membrii respectivi. Membrii, cari nu să supun judecării aduse de arbitriu, sunt a să scoate din reuniune prin hotărîre a comitetului.

Cap. VI. Hotărîri de încheiere.

§ 28. În caz cînd adunarea generală ar hotărî desfacerea reuniunii, biblioteca şi averea reuniunii, va trece în proprietatea comunei bisericesti gr.-cat. din Bistriţa.

§ 29. Hotărîrile asupra schimbării statutelor şi asupra desfacerii reuniunii, şi în acest caz asupra întrebuirii averii reuniunii, înainte de ducere la îndeplinire, sunt a să arăta ministrului reg. ung. al trebilor din lăuntru.

§ 30. Între marginile acestor statute, este de a să alcătui un regulament al trebilor din lăuntru,

care să va primi de adunarea generală.

§ 31. Dacă reuniunea nu şi-ar ţinea cercul de lucrare cu privire la scop şi ducerea la îndeplinire, hotărîte în statute, întrucît prin lucrarea ei mai departe s'ar putea primejdui interesele materiale ale statului sau ale membrilor reuniunii, să suspende fără amînare de cătră guvern, şi după rezultatul cercetării, ce să va rîndui după suspendare, să şi disoalvă definitiv, sau eventual să îndatoreşte la ţinerea cea mai strînsă a statutelor sub urmarea disolvării.

Aceste statute s'au primit în adunarea de constituire ţinută în Bistriţa în 2 Iunie 1908.

Roata vremii.

— Spicuri şi ocoşeli. —

Decînd n'am mai învîrtit roata cu spicurile şi ocoşelile noastre — ni s'au grămădit peste măsură.

Deunele am rîs noi de noi, altele le-am scăpat din mână. Şi ca să venim în rînduială cu învîrtirea, de data asta le spunem, cite ne vin aminte — din o răsufătură. Cetiţi:

— Deputatul Burdea a spus unui şuşter că-l ia pantofar de curte la internatul ce să va face pe lîngă noul său gimnaziu dela Caransebeş. Iată cum ştie acest om să facă „uşter-politică“!

Dar nici şuşterul nu-l crede, că până una alta a intrat ca săgîrţ la alt maistor.

— Vestitul procatăr Babeş, după-ce s'a convins că cu împăcarea Ungurilor cu Românii merge greu şi prost, s'a apucat să împace crîşmarii cu licenţile de crîşmarit, ce au fost detrase prin diferitele direcţiuni financiare.

Alcoolic mai e şi dl Babeş — numai de nu s'ar turti de tot.

Ar fi mai mare paguba pentru crîşmarii năcăjiţi, decît pentru neamul nostru şi nemzetal unguresc!...

— La Sibiiu va fi „Lumina“ mare. Banca popească să pune în picioare. Numai cît după „Lumina“ mare să nu durduie — că să a propie vremea trăsnetelor.

Şi te pomeneşti, că nimereşte unde nici nu crezi...

— Incordarea între publicul românesc şi banca de asigurare „Transsylvania“ din Sibiiu continua pe toată linia. Cu toate aceste „Gazeta Transilvaniei“ (numită după Ardeal şi nu după bancă!) continuă să publice anunţul de reclamă a băncii acesteia.

Curat vorba: satul arde — baba să peaptănă!

— Birăuţiu a fost arestat taman în ţara lui Burdea.

Cum te frig amicii — să miră mielul şi Domnul!...

— Un anumit Dr. Brînzeu descopere în foaia „Unirea“ că marele Şaguna a fost întruparea urei şi a

intoleranței și a calomniei, — pe teren confesional.

Săracul om! De-ar fi Brânzeu mai mare, cât de perfect ar putea el întrupa ura și calumnia — pe teren intelectual. Așa — să-i zicem: Dumnezeu să-i ierte păcatele, că nu știe ce face!

— După o copie curioasă s'au arangiat și la noi în diferite orașe o groază de baluri mascate.

Să fi ajuns și noi la treapta fiind fața cinstită moștenită dela părinți, nu mai prezintă nici o notă veselă în o petrecere?

Ar fi trist.

— Cel mai prețios dar pentru fondul cultural de sigur l'a făcut până arum un director de bancă. A dăruit acții de-ale propriei sale bănci. Cine va găci, care e acel director, — primește dela noi ori dela altcineva — o acție de-a băncii respective. Serios.

— Acum — punct!

STIRI

Numărul 1 din „Tovărășia“ din ăstan. — nu-l mai avem. Nu am avut atîta rezervă din el pe cît au venit abonamentele nouă, și așa o parte a celorlora nu au mai putut primi Nr. 1 din „Tovărășia“. Le cerem iertare.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“, a luat cu mulțămintă la cunoștință faptul, că comitetul aranjator al expoziției de poame, ținute din Octomvrie anul trecut, în Avrig, încassînd din poamele vîndute și din taxele de intrare cor. 74.08, cu cor. 28.26 a cumpărat dela exponentul firma Dr. F. Iikeli, unelte economice cari s'au împărțit între membrii Reuniunii cu locuința în Avrig; cor. 23.44 le-a dăruit „Reun. femeilor rom. din Avrig“, drept recompensă pentru aranjarea expoziției cu lucruri din industria de casă (lucru de mînă femeiesc), iar restul de cor. 22.38 le-a transpus Reuniunii pentru acoperirea speselor.

S'a luat act cu mulțămintă, că comitetul „Asociațiunii“ a cumpărat 100 exemplare din cartea stuparilor de Simu, spre a fi distribuite pe calea despărțămintelor.

În comuna Comana sup., s'a înființat, la stăruința zelosului paroh. I. Bărescu, o însoțire de credit Raiffeisen, căreia i s'au dat pe credit coale de contabilitate, libele, obligațiuni ect.

S'au acordat următoarele împrumuturi din fondul pentru prăsila vitelor și anume parohului I. Petrișor din Alțina cor. 200, grădinarului Andrei Teodor cor. 400, inv. penz. George Dănilă din Racovița cor. 132; parohului Traian Petrișor din Gușterița cor. 340 și parohului Petru Cucian din Loman cor. 300.

La propunerea membrului din comitet Ioan Popescu, primar în Sibiel, comitetul să va ocupa cu înființarea de însoțiri pentru valorizarea poamelor. Cu culegerea datelor

relative și cu alcătuirea orînduiei-lor în această privință, s'a încredințat membrul A. Cosciuc.

Cele două operate intrate la concursul cu premiul de 100 cor., publicat de comitet pentru cea mai bună carte despre hrănirea vitelor (animalelor) peste tot, și în anii de secetă în deosebi, să predau spre studiere membrului Nic. Cărpenișan, paroh în Răhău.

*

O expoziție de lucru de mînă și artă populară. Zilile trecute a avut loc la Berlin deschiderea unei expoziții de lucru de mînă și artă populară. Expoziția să află sub patronajul M. Sale Reginei României și a fost organizată de către doamnele ce formează „Lyceum Club“.

În secția României să află portretul în picioare al Reginei Elisabeta, încadrat cu lauri. O altă fotografie reprezintă pe Regina română în costum național lucrînd la războiu, scris alături:

»Viitorul țării îl țese femeia«.

Regina României expune de asemenea broderii, o biblie admirabil ilustrată, pergamente splendid scrise, etc. toate acestea foarte mult apreciate de către vizitatori.

Diferite societățile din România, ca: „Albina“, „Furnica“, „Soc. Maria“, „Munca“, etc., au expus lucruri frumoase, pînzeturi țesute la războiu, cari au avut cel mai mare succes în străinătate. Societatea „Liberty“ din Anglia a comandat pentru peste 20.000 de lei pînzeturi românești!

Societatea: „Țesătoarea“ care e de asemenea sub direcția M. Sale Reginei României, expune foarte frumoase mătăsuri, cari plac foarte mult la Berlin.

O mulțime de doamne din înalta societate berlineză, admiră și cumpără din aceste adevărate po-doabe de artă națională românească!

Costumele naționale sunt foarte frumoase: O velință veche românească, obiecte de casă sculptate în lemn, ouă de lemn împodobite, broderii cu mult gust făcute, și alte lucruri de preț întregesc secția românească.

Bucovina expune lăicere și velințe în tonuri mate, foarte armonice.

La aceiași expoziție mai expun: Bulgaria, Grecia, Austria, Italia, Ungaria, Rusia și Belgia.

*

Urmările zilelor războinice să resimt în Serbia chiar nainte de a izbucni războiul! Țara a făcut pînă acum cheltueli mari cu înarmările și lipsa începe a să simți greu în țară. Așa să scrie mai nou, că în urma crizei economice ce domnește la Belgrad, sărăcia e îngrozitoare între muncitorii de tot felul! Peste 2000 de lucrători sunt în cea mai cumplită sărăcie; dintre aceștia 1200 sunt curat muritori de foame.

Cițiva au fost primiți în spitale, mulți au fost însă respinși. Acum cîteva zile 100 de desnădăjduți au năvălit în sala ședinței la oraș, și au făcut o așa larmă, că a trebuit să se ridice ședința!...

Convocare.

Membrii Reuniunii meseriașilor și comercianților din Sebeș și jur „Adreiana“ să convoacă la adunarea generală ordinară, care să va ținea Duminecă în 7 Martie n. la 2 ore p. m. în localul reuniunii.

PROGRAM:

1. Raportul comitetului despre activitatea sa dela ultima adunare generală ordinară pînă în prezent.

2. Censurarea socotelilor pe anul 1908.

3. Raportul bibliotecarului pe anul 1908.

4. Raportul economului pe anul 1908.

5. Eventuala alegere a unei comisuni pentru censurarea rapoartelor de sub 2, 3, și 4.

6. Votarea budgetului pro 1909.

7. Propuneri.

Sebeșul-săsesc, 15 Febr. 1909.

Victor Sabaduș,
președinte.

Petru Muntean,
notar.

„Geogeană“ institut de credit și econ. soaietate pe acții în GEOAGIU — (Algyógy).

Primește depuneri spre fructificare:

Cu 4½%, dacă anunțul e scurt. Intr'ucit permite starea casei, aceste să replătesc și fără anunț;

Cu 5%, dacă sumele sunt cel puțin de 500 cor. și termenul de anunț 15 zile.

Cu 5½%, dacă să depun sume de 1000—2000 cor. cel puțin pe an, cu anunț statutar.

Sume mai mari, după învoeli speciale.

Depuneri de-ale corporațiilor culturale să retribuesc cu 6%.

Darea de interese o plătește institutul.

Interesele să capitalizează de două-ori pe an: în 30 Iunie și 31 Dec.

Depuneri și ridicări să pot face și prin postă, ori prin mandate de cec. De asemenea punem la dispoziția celor doritori cassette de economizare.

2—12 (256)

Direcțiunea.

„POPORUL“ institut de credit și cassă de schimb, societate pe acții în Săliște. :: :: ::

Cumpără și vinde: tot felul de bani străini, după cursul zilei. -----

Acoardă împrumuturi de ori-ce soi: **cu procentul net de 6½—8.**

Taxe, cum sunt: proviziuni etc., nu să încasează.

Primește depuneri spre fructificare, după cari institutul plătește darea. — Interesele să compută din ziua următoare depunerii, pînă în ziua premergătoare ridicării.

(174) 11—

Direcțiunea.

Pentru cultivătorii de vii.

Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovarășia românească „MUGURUL“ însoțire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde

(177) 10—25

altoi de viță de viie de toate speciile, precum și

==== **viță americană,** ====

cu și fără rădăcină, și, la dorință, însoțirea dă instrucție gratis ori-cui în toate ramurile culturai de viie.

Atențiune!

Nu-ți comanda altoi de viie, mlădițe de viie, pînă nu ceri catalogul cu prețuri dela mine! Miia de altoi cu rădăcină 140 cor., soiul Delawre 100 cor. miia.

Adresa: **SZIGYÁRTÓ NAGY MIHÁLY**

Felső-Szeged, Somogy megye

(227) 14—25.